

ZPRAVODAJ

Vydává
Národní informační,
vzdělávací
a osvětové středisko
bezpečnosti práce
při Výzkumném ústavu
bezpečnosti práce

www.suip.cz http://osha.mpsv.cz www.vubp.cz www.bozpinfo.cz číslo 3/2006

Problematika bezpečnosti práce v lesním hospodářství

Těžba dříví byla vždy spojena se značným rizikem. Odtud vycházela i vysoká úroveň péče o bezpečnost práce zaměstnanců. Dnes ovšem značnou část lesních prací provádí podnikající fyzické osoby. Veškeré předpisy k zajištění bezpečnosti práce se odvíjí od zákoníku práce, ten však pro ně platí pouze „přiměřeně“. K vystavení živnostenského listu dřevorubce není nutno prokázat kvalifikaci. Zadavatelé prací vyžadující průkaz k obsluze řetězové pily dosud neví, že zrušením vyhl. č. 42/1985 Sb. jsou průkazy bezpředmětné.

Úroveň kurzů a školení není nijak garantována a zkoušky obsluh řetězových pil už nespádají pod kontrolu OIP. Stanovena není ani kvalifikace školitele a certifikáty, kterými se školitelé prokazují, nemají oporu v zákonu.

Základem kurzů a školení zůstávají již neplatná Pravidla o bezpečnosti práce a ochraně zdraví při těžbě, soustředování, odvozu a manipulaci dříví č.j. 336/OKOŘ/89. Jejich příloha Techniko-organizační směrnice představuje dosud nepřekonané vzorové pracovní postupy.

Za stávající úroveň bezpečnosti práce v lesním hospodářství tedy vděčíme odpovědnosti, která byla této problematice věnována v minulosti. Prostor pro řešení kvalifikace dřevorubce daný stávající legislativou nebyl využit. Ustanovení § 134b zákoníku práce, zabývající se zvláštní odbornou způsobilostí, obsahuje v odst. 4 příslib vládního nařízení, kterým měly být stanoveny činnosti, představující zvýšenou míru ohrožení života a zdraví a pro které měly být stanoveny bližší předpoklady zvláštní odborné způsobilosti. K těmto činnostem nepochybně patří i profese lesního dělníka.

Ing. Jaroslav Radvan,
OIP pro Jihomoravský kraj
a Zlínský kraj se sídlem v Brně

Stav a vývoj pracovní úrazovosti ve stavebnictví za 1. pololetí roku 2006

Jednou z povinností zaměstnavatele podle § 133c zákoníku práce a k němu příslušnému nař. vl. č. 494/2001 Sb., kterým se stanoví způsob evidence, hlášení a zasilání záznamu o úrazu, je ohlášení pracovního úrazu. Úraz se hlásí bez zbytečného odkladu organizacím vyjmenovaným v nařízení vlády včetně oblastnímu inspektorátu práce. V prvním pololetí roku 2006 zaměstnavatelé všech odvětví ohlásili inspektorátům celkem 32 534 pracovních úrazů a z tohoto počtu bylo 510 s dobou hospitalizace delší než 5 dní a 76 úrazů smrtelných. Nejvíce pracovních úrazů bylo nahlášeno v odvětví výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků a na druhém místě bylo nejvíce zraněných v oblasti stavebnictví. Ve sledovaném období bylo zaměstnavateli ve stavebnictví nahlášeno 2347 pracovních úrazů, ke kterým došlo při stavebních pracích a z toho bylo 65 úrazů s dobou hospitalizace delší než 5 dní a 17 smrtelných úrazů. Nejčastějším zdrojem z hlediska počtu pracovních úrazů ve stavebnictví v posledních letech přetrvává ve skupině V. - materiál, břemena, předměty podskupina 50 – Břemena – úrazy břemena. Po této skupině následují úrazy s nejvyšší závažností, jejichž zdrojem jsou zvýšená pracoviště – pády osob z výše a schody, žebříky, výstupy – pády osob na nich a z nich. V prvním pol. roku 2006 se tyto dva zdroje podílely na 76 % všech pracovních úrazů. Příčinou všech pracovních úrazů je v první řadě špatně nebo nedostatečně odhadnuté riziko, které zaměstnavatelé vyhodnotili v 69,5 % ohlášených úrazů a v druhé řadě to jsou nedostatky osobních předpokladů postiženého k řádnému pracovnímu výkonu. Tuto příčinu označili zaměstnavatelé ve 23,3 % úrazů.

Pracovní úrazy s hospitalizací delší než 5 dní

Z celkového počtu 65 pracovních úrazů byl u 15 případů v prvním pol. roku 2006 označen jako zdroj ostatní zvýšená pracoviště – pády osob z výše. Konkrétně úrazy vznikaly propadnutím pracovníka pracovní podlahou, propadnutím neúnosnou střešou tvořenou eternitovými deskami, propadnutím nedostatečně zakrytým otvorem pro odtah spalin, prolomením podlážky na lešení, uklouznutím po střeše rodinného domu, zakopnutím o atiku otvoru pro světlík a následný pád z výšky 11 m, pádem z nezajištěného pojízdného lešení, které nebylo vybaveno zábradlím.

Druhým nejčastějším zdrojem těžkých pracovních úrazů ve stavebnictví, v 9 případech, byly schody, žebříky, výstupy – pády osob na nich a z nich. Při práci na žebříku docházelo

nejčastěji ke sklouznutí nohy na příčli a následnému pádu pracovníka nebo došlo ke ztrátě stability žebříku a pádu postiženého i s žebříkem. Nejčastější příčinou těchto úrazů byly nedostatky osobních předpokladů postižených k řádnému pracovnímu výkonu ve 25 % případů a špatně nebo nedostatečně odhadnuté riziko též ve 25 % případů, a v 18 % chybějící nebo nedostatečná ochranná zařízení a zajištění.

Smrtelné úrazy

V prvním pololetí roku 2006 představoval zdroj „pády osob z výše“ 47 % všech smrtelných úrazů, konkrétně došlo k 8 smrtelným úrazům. Ve 4 případech došlo ke smrtelnému úrazu, kdy zdrojem byly dopravní prostředky - např. zaměstnanec při značení veřejné cesty vstoupil na vozovku a byl zachycen projíždějícím autem, nebo pád špatně zajištěného nástavce rotační vrtné soupravy na zaměstnance. Nejčastější příčinou smrtelných úrazů, a to téměř shodně, v posledních třech letech, je používání nebezpečných pracovních postupů nebo způsobů práce včetně jednání bez oprávnění. Následuje příčina, kdy je špatně nebo nedostatečně odhadnuté riziko.

Kategorie zaměstnavatele

39 % všech úrazů vzniklo v organizacích s počtem zaměstnanců 50 – 249. Jen o něco méně pracovních úrazů bylo ohlášeno od zaměstnavatelů, kteří mají 10 – 49 zaměstnanců (35,1 %). V obráceném pořadí, jsou vzhledem ke kategorii zaměstnavatele, úrazy těžké. Nejvíce – 36,9 % jich vzniklo u subjektů, které mají 10 – 49 zaměstnanců a na druhém místě jsou shodně zaměstnavatelé s 50 – 249 zaměstnanci a 250 – 499 zaměstnanci, kteří inspektorátům nahlásili 16,9 % úrazů těžkých. Smrtelných úrazů nejvíce vzniklo u subjektů s počtem 10 - 49 zaměstnanců (celkem 5 SÚ).

Ve srovnání s prvním pololetím roku 2005 zůstává celkový počet úrazů ve stavebnictví téměř shodný. V prvním pololetí roku 2005 došlo k 2293 PÚ, zatímco v prvním pololetí letošního roku k 2347 PÚ. Zároveň klesl počet nahlášených úrazů s pracovní neschopností delší než 5 dnů – 76 v roce 2005 oproti 65 v letošním roce. Zatímco za první pololetí roku 2005 inspektoráty bezpečnosti práce zaznamenaly 10 smrtelných úrazů, za první pololetí roku 2006 to bylo 17 smrtelných úrazů.

Zdroj: informační systém SÚIP
ke dni 7. 8. 2006
Ing. Marie Pečená, SÚIP

Poznatky a aktivity OIP v Plzni v kontrolní činnosti po zavedení nových pravomocí

Jak je odborné veřejnosti jistě známo, ke dni 1.7.2005 nabyl účinnosti zákon o inspekci práce č. 251/2005 Sb. Tímto zákonem došlo kromě vzniku nového systému inspekčních orgánů pod hlavičkou Státního úřadu inspekce práce také k převodu podstatné části kontrolních činností z Úřadů práce na nově vzniklé Oblastní inspektoráty práce zejména pak z pohledu dodržování pracovněprávních vztahů, mzdových záležitostí, kolektivních smluv, činnosti mladistvých a dětí, atd. Svoji činnost zajišťuje Oblastní inspektorát práce v Plzni i nadále na základním pracovišti v Plzni a na detašovaném pracovišti v Sokolově.

Tato skutečnost přinesla kromě zásadních změn a rozšíření pravomocí inspektorátů práce logicky také řadu problémů do vlastní činnosti těchto institucí zejména z pohledu personálního a částečně i technického zajištění požadovaného rozsahu kontrolní činnosti.

Tímto příspěvkem se pokusím specifikovat některé poznatky a aktivity našeho inspektorátu v tzv. „nových pravomocích“ od doby účinnosti tohoto zákona do současnosti.

Oblastní inspektorát práce v Plzni má v regionu své působnosti celkem 10 Úřadů práce, od kterých došlo k převodu vymezených kontrolních činností. Souběžně s převodem kompetencí pak v první etapě došlo k převodu 7 pracovních míst ke dni 1.7.2005 z ÚP, z toho pak v 6 případech se jednalo o místa včetně zaměstnanců. Ve vazbě na předchozí jednání došlo rovněž k předání 78 rozpracovaných případů ze strany ÚP, tyto kauzy pak byly průběžně vyřizovány.

Logickým dopadem změny bylo zvýšené očekávání veřejnosti ve smyslu vymáhání svých práv a mzdových požitků vůči zaměstnavatelům. Toto se promítlo do počtu podnětů, které jsme obdrželi bezprostředně v období letních měsíců 2005 a následně pak každý měsíc. Od konce roku 2005 se pak počet podání v podstatě stabilizoval na cca 60 – 70 případech / měsíčně.

Ve druhé etapě na přelomu III. a IV. kvartálu 2005 pak došlo z rozhodnutí MPSV k dalšímu převodu pracovních míst do oblasti inspekce práce, na OIP v Plzni bylo přiděleno dalších 6 pracovních míst s tím, že je záležitostí inspektorátu, jak si tato místa obsadí. Toto personální obsazení trvá do současné doby. Celkový počet zaměstnanců v nově vzniklém odboru inspekce pracovněprávních vztahů a podmínek je v současnosti 15 včetně vedoucího odboru.

Z pohledu kvalifikačních předpokladů těchto „nových kontrolních zaměstnanců“ je možno konstatovat, že v případě našeho inspektorátu nedošlo k žádné dramatické situaci. Z podstatné části se podařilo místa obsadit zaměstnanci z ÚP, kteří již měli praxi v kontrolní činnosti na ÚP.

V důsledku zajištění provozu 6 konzultačních míst od konce III. kvartálu 2005, vždy v rozsahu směny týdně, je možno poznamenat, že pokrytí těchto konzultačních míst znamená v některých případech dílčí komplikace z pohledu kapacity potřebné pro výkon ostatní kontrolní činnosti. Je však možno konstatovat pozitivní reakce veřejnosti a poměrně vysoké využívání konzultačních míst.

Pokud se týká konkrétních poznatků z činnosti inspektorátu za období od účinnosti zákona, uvádím některé rozpory z pohledu

přístupu veřejnosti:

- chápe inspektoráty jako bezplatnou právní a advokátní poradnu – zneužívání povinnosti poskytovat základní informace a poradenství ve smyslu ustanovení § 5, odst. 1), písm. k) zákona č. 251/2005Sb.
- očekává od inspektorátu okamžitou pomoc v naplnění svých hmotných případně jiných individuálních požitků a zájmů ve vztahu k zaměstnavatelům, v okamžiku kdy tomu tak není, je registrován v řadě případů projev nespokojenosti a sklon ke stížnostem na nečinnost inspektorátu
- je možno konstatovat vysokou právní nevědomost a naivitu veřejnosti, pokud se týká práv a povinností v pracovněprávním vztahu
- podněty na pracovněprávní problém jsou předkládány v podstatném rozsahu bývalým zaměstnancem na bývalého zaměstnavatele, tzn. občan je ochoten tolerovat porušování zákona zaměstnavatelem pokud mu toto vyhovuje a nemá to negativní dopad na jeho osobu - nestěžuje si
- ze strany veřejnosti je průběžně avizován značně neutěšený stav v oblasti pohostinské a restaurační činnosti z pohledu zaměstnávání lidí bez pracovní smlouvy, bohužel v mezích našich kompetencí se toto zpravidla nedaří výkonem kontroly u zaměstnavatele prokázat
- na úseku BOZP a V TZ pak dochází trvale k požadavkům na zpracování odborných stanovisek k projektové dokumentaci na zcela bezpředmětné akce mimo rozsah kritérií systému SÚIP a hlavně logického pohledu dodržování zásad BOZP. Přes průběžně poskytované informace o těchto kritériích výběru prostřednictvím stavebních referátů a projekčních útvarů toto zbytečně zatěžuje obě strany
- využíváním faktu, že výkon kontroly není nutno předem ohlásit, se podařilo v řadě případů zjistit skutečně objektivně nespokojivý stav úrovně zajišťování BOZP zejména v oblasti stavebnictví
- z pohledu kvality právních předpisů je pak nutno konstatovat zjištění celé řady nesrovnalostí zákona č. 251/2005Sb. a jeho provázanosti s dalšími právními předpisy (např. zák. č. 552/1991Sb.), neexistence příslušných NV jakožto prováděcích předpisů v odkazech zák. č. 65/1965 Sb., atd. Tento stav, který umožňuje různé výklady a aplikace, vytváří v řadě případů prostředí pro polemiku v jednáních s kontrolovanou podnikající osobou.

Za období od 1.7.2005 do 30.6.2006 bylo v rámci OIP v Plzni podáno celkem 648 podnětů včetně převodu ke dni 1.7.2005 ze strany ÚP do oblasti pracovněprávních vztahů a pracovních podmínek. Za shodné období pak bylo do oblasti BOZP podání 36 podnětů.

V souladu se zákonem bylo v rámci OIP v Plzni poskytnuto 5171 poradenství a konzultací v oblasti pracovněprávních vztahů a 160 v oblasti BOZP. Tato skutečnost znamenala zejména v oblasti pracovněprávních vztahů poměrně vysokou časovou zátěž na zaměstnance v kombinaci s další kontrolní činností. V řadě případů pak se jednalo o případy a požadavky veřejnosti charakteru práce právní a advokátní poradny zcela mimo rámec kompetencí inspektorátu.

Na úseku spolupráce s ostatními orgány

inspektorát zajistil konání 7 seminářů na téma působnosti zákona č. 251/2005 Sb. a postavení odborových organizací semináře pro jednotlivé odborové svazy v působnosti regionu a další zájemce z řad odborné veřejnosti. Jako velmi žádoucí se pak ukazuje společný seminář se zástupci ÚP v regionu na téma vzájemná spolupráce v mezích nových kompetencí, který je připraven na podzim letošního roku.

V souhrnu lze konstatovat, že po určitých počátečních nesrovnalostech, které je nutno logicky očekávat při každé změně tohoto rozsahu, se podařilo zajistit výkon kontrolní činnosti bez zásadních problémů a projevů nespokojenosti ze strany veřejnosti.

Ing. Miroslav Duchek,
vedoucí inspektor OIP pro Plzeňský kraj
a Karlovarský kraj se sídlem v Plzni

Evropský týden BOZP 2006

Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci

U příležitosti letošní informační kampaně Evropský týden BOZP 2006 zaměřené na zvyšování povědomí o riziku u mladých lidí nabízíme informační, osvětové a propagační tiskoviny. Vaši pozornosti by neměly ujít nejnovější infolisty „FAKTA“:

- 61 Bezpečnost mladých pracovníků – rady pro zaměstnavatele
- 62 Bezpečnost mladých pracovníků – rady pro nadřazené
- 63 Bezpečnost mladých pracovníků – rady pro rodiče
- 64 Ochrana mladých lidí na pracovišti
- 65 Máte právo na práci, která neohrožuje vaši bezpečnost a zdraví – rady pro mladé
- 66 Dávejte si pozor na nebezpečí při práci – rada pro mladé lidi

Distribuci tiskovin v současné době zajišťují oblastní inspektoráty práce, krajské hygienické stanice, Státní úřad inspekce práce, Českomoravská konfederace odborových svazů a Výzkumný ústav bezpečnosti práce.

Další tiskoviny jsou k dispozici ke stažení na internetové stránce českého Focal Pointu http://osha.mpsv.cz/good_practice/.

DODRŽOVÁNÍ STANOVENÉHO PRACOVNÍHO REŽIMU ŘIDIČŮ

Státní úřad inspekce práce v Opavě, resp. Oblastní inspektorát práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj se sídlem v Ústí nad Labem tímto informuje širokou veřejnost, zejména organizace a fyzické osoby, které se zabývají dopravou, že pro rok 2006 je celorepublikově vyhlášen úkol „**Dodržování stanoveného pracovního režimu řidičů, mzdové otázky a problematika cestovních náhrad**“.

Cílem úkolu je přispět ke snižování pracovní úrazovosti a současně i nehodovosti na pozemních komunikacích. Kontrolami inspekce práce se přispěje k větší snaze jak dopravců, tak samotných řidičů, dodržovat stanovené předpisy této oblasti a tím předcházet např. „mikrospánku“ řidičů. Součástí kontrol oblastních inspektorátů je i účinné poradenství a osvěta v problematice právních předpisů stanovících pracovní dobu a dobu odpočinku a právních předpisů k zajištění bezpečnosti práce u organizací, které tuto činnost začaly provádět nedávno a u kterých se bude jednat o první setkání s inspekcí práce.

Zdravotní způsobilost řidičů

Předmětem jednotlivých kontrol u organizací a fyzicky podnikajících osob, které se zabývají dopravou, je dodržování požadavků na odbornou a zdravotní způsobilost řidičů a problematiku poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a desinfekčních prostředků, včetně přijatých opatření v problematice výstražných vest s vysokou viditelností. V souvislosti se zdravotní způsobilostí řidičů z povolání je stále konstatováno, že zaměstnavatelé předkládají doklady o provedených lékařských prohlídkách řidičů, které posuzující lékař napíše na „Lékařský nálezný – zpráva“ nebo na „Recept“.

Při některých z posledních kontrol bylo zjištěno, že posuzující lékař vydal posudek na řidiče z povolání formou dopisu, kde uvedl, že „zdravotní stav odpovídá věku pacienta“, nebo v potvrzení uvedl „*schopen – platnost bez omezení do roku 2024*“, přičemž vyhláška č. 277/2004 Sb. jasně stanoví, co musí posudek jednoznačně obsahovat a v Příloze č. 2 cit. vyhlášky je přímo vzor „Posudku o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel“. U jedné dopravní firmy, která provozuje linkovou přepravu osob, bylo zjištěno, že jejich řidič ve věku 72 let řídí autobus i v nočních hodinách, přičemž od posuzujícího lékaře byl vydán posudek o zdravotním stavu řidiče ve znění „*schopen – ne však noční práce*“.

Pracovní režim řidičů

Kontroly se zaměřují zejména na oblast pracovního režimu řidičů (denní doba řízení, bezpečnostní přestávky, odpočinek mezi směnami, týdenní odpočinek, apod.). Při kontrolách provedených v loňském roce i v minulosti je stále zjišťováno, že řidiči čer-

pají bezpečnostní přestávky pouze v délce několika minut, či je nečerpají vůbec. Z tohoto pak vyplývá další zjištění, že řidiči překračují povolenou denní dobu řízení vozidla (celková doba řízení mezi denními nebo jedním odpočinkem denním a jedním odpočinkem týdenním, nesmí přesáhnout devět hodin s tím, že dvakrát za týden může být prodloužena na deset hodin). Ve skutečnosti je v záznamových listech tachografu zaznamenána technickým zařízením nepřetržitá doba řízení více jak jedenáct hodin. Např. u jednoho dopravce na Děčínsku bylo zjištěno, že řidič, který se vracel z Velké Británie, řídil vozidlo sám a to tak, že vždy po čtyřech a půl hodinách jízdy vyjmul z tachografu záznamový list a vložil nový, na který pokračoval v jízdě a toto opakoval ještě jednou, až dojel na hranice do České republiky.

V několika případech bylo při kontrolách i konstatováno, že řidič byl stále na cestách, neboť mu zaměstnavatel (dopravce) tak organizoval práci, že zaměstnanec neměl ani možnost čerpat týdenní odpočinek a z cesty se vrátil mnohdy až po čtrnácti dnech.

Dále bylo u jiného dopravce zjištěno, že při provozování vnitrostátní přepravy (např. navážení zboží do hypermarketů) nemají řidiči stanovený odpočinek mezi směnami. Ve skutečnosti jejich odpočinky jsou v trvání pouze několika hodin, neboť dle následujícího záznamu o provozu vozidla začínají další výkon přistavením vozidla na nakládku zboží a vlastní jízda na určené místo vykládky. Z provedených kontrol bylo mimo jiné zjištěno, že někteří dopravci v pracovních smlouvách se zaměstnanci mají jednoznačně uvedeno, že jejich pracovní doba je rozvržena rovnoměrně s délkou pracovní doby nejvýše 40 hodin týdně, přičemž se vždy jedná o zaměstnance, kteří byli přijati na profesi řidič z povolání. Proto byl pracovní režim těchto zaměstnanců posuzován dle ustanovení § 84 odst. 1 a § 90 odst. 1 zákona práce a ne podle zákona č. 475/2001 Sb., o pracovní době a době odpočinku zaměstnanců s nerovnoměrně rozvrženou pracovní dobou v dopravě. Následně při projednávání se zaměstnavatel divil, proč je u řidičů tak velký počet porušení v oblasti nepřetržitého odpočinku mezi dvěma směnami či délkou směny.

Odměňování řidičů, cestovní náhrady

Jak již z názvu tohoto celorepublikového úkolu vyplývá, je předmětem prováděných kontrol kromě oblasti vlastního pracovního režimu řidičů a jejich odborné a zdravotní způsobilosti, která má přímou souvislost s nepříznivým vývojem dopravní nehodovosti, rovněž oblast mezd a cestovních náhrad, která s problematikou nehodovosti zdánlivě nesouvisí. Ovšem, jak vyplývá z četných podnětů samotných řidičů, souvislost zde existuje a to velice prostá.

Systém odměňování řidičů bývá někdy

nastaven tak, aby si řidič zabezpečil dostatečný příjem, lidově řečeno „aby si slušně vydělal“, je často nucen překračovat stanovené doby řízení, zkracovat stanovené doby odpočinku, nedělat nebo šidit bezpečnostní přestávky. Obecně tedy může porušování povinností vyplývajících z pracovních předpisů v oblasti mezd a náhrad ze strany zaměstnavatelů představovat ekonomický tlak, který motivuje zaměstnance – řidiče k porušování platných předpisů týkajících se jejich pracovního režimu.

Kontroly se tedy zaměřují rovněž na mzdové zařazování řidičů, dodržování minimálních mzdových tarifů pro sjednaný druh práce u zaměstnavatelů, u kterých nepůsobí odborové organizace (a těch je v tomto oboru většina), na uspokojování mzdových nároků řidičů a na poskytování náhrad mezd v případech, kdy zákon tuto povinnost zaměstnavateli ukládá.

Zde se jedná nejčastěji o překážky v práci řidičů (odstavení vozidel z důvodu poruch, nezajištění zakázek, apod.) Kromě vlastních mezd a jejich náhrad bude další kontrolovanou oblastí rovněž poskytování náhrad výdajů spojených s pracovními cestami podle zákona č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, ve znění pozdějších předpisů. Porušování povinností zaměstnavatelů v této oblasti, tj. neposkytování cestovních náhrad vůbec nebo jejich poskytování v nesprávné výši, případně jejich neposkytování v cizí měně při cestách do zahraničí, je vůbec nejčastějším předmětem stížností a podnětů, se kterými se řidiči na Oblastní inspektoráty práce obracejí.

Zákon o inspekci práce

Porušení povinností zaměstnavatele – dopravce stanovených právními předpisy, které upravují pracovní dobu a dobu odpočinku zaměstnanců v dopravě, v daném případě zejména zákon č. 475/2001 Sb., jsou zároveň i přestupky a správními delikty podle části čtvrté zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce. Podle charakteru přestupku či správního deliktu a podle závažnosti porušených právních předpisů může příslušný Oblastní inspektorát práce uložit ve správním řízení pokutu až do výše 2 000 000 Kč.

Lze proto jen všem zaměstnavatelům – dopravcům doporučit, aby v rámci svých podnikatelských aktivit zajistili dodržování právních předpisů platných pro pracovní režim, pracovní dobu, dobu odpočinku a pro odměňování zaměstnanců – řidičů tak, aby kontrolním orgánům nezavdali důvod pro uplatnění sankcí. Na druhou stranu je však třeba konstatovat, že inspektoráty práce využijí všech zákonných možností, aby si dodržování právních předpisů upravujících danou problematiku vynutily.

František Košťál,
OIP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj
se sídlem v Ústí nad Labem

Vývoj pracovní úrazovosti v ČR v roce 2005

Ukazatele pracovní úrazovosti se v roce 2005 vztahují ke 4,443 mil. nemocensky pojištěným osobám, které byly v rámci České republiky zahrnuty do statistického zjišťování pracovní neschopnosti.

V roce 2005 bylo v České republice nově hlášeno celkem 82 042 případů pracovní neschopnosti pro pracovní úrazy, z toho 21 173 pracovní úrazy utrpěly ženy. Tyto úrazy měly souhrnně za následek 3,702 mil. kalendářních dnů pracovní neschopnosti. Proti předcházejícímu roku došlo v roce 2005 k mírnému zvýšení počtu pracovních úrazů s pracovní neschopností (o 354 případů), avšak k poměrně významnému zvýšení absolutního počtu dnů pracovní neschopnosti o 3,8 %. Celkově 79 673 pracovních úrazů bylo spojeno s následnou pracovní neschopností delší než 3 dny. Bez následné pracovní neschopnosti bylo vykázáno celkem 28 997 pracovních úrazů. Pokud se týče relativních ukazatelů pracovní úrazovosti, došlo v roce 2005 pouze k mírnému poklesu četnosti z hodnoty 1,86 na hodnotu 1,85 pracovních úrazů na 100 zaměstnanců. V roce 2005 vzrostla proti roku 2004 průměrná délka trvání případu pracovní neschopnosti pro pracovní úraz z hodnoty 43,65 na hodnotu 45,13 kalendářních dnů, tj. o 1,48 dne. Průměrné procento pracovní neschopnosti pro pracovní úraz proti roku 2004 vzrostlo z hodnoty 0,222 % na hodnotu 0,228 %. V důsledku pracovní neschopnosti pro pracovní úraz bylo denně v práci nepřítomno v průměru 10 143 osob, tj. o 400 osob více než v roce 2004. Počet smrtelných pracovních úrazů v roce 2005 poklesl proti roku 2004 o 23 případů (ze 187 na 164), což představuje pokles o 12 %. Tyto změny ovlivnily četnost smrtelných pracovních úrazů na 10 000 zaměstnanců. Hodnota tohoto ukazatele se v ČR snížila proti předcházejícímu roku z hodnoty 0,43 na 0,37. Proti předcházejícímu roku se snížil i podíl smrtelných pracovních úrazů na celkovém počtu pracovních úrazů s pracovní neschopností (z 0,23 % na 0,20 %).

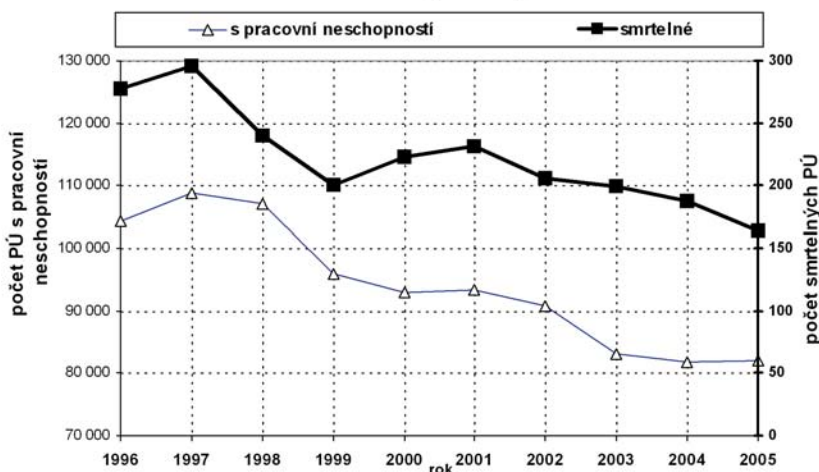
K výraznému meziročnímu poklesu počtu smrtelných pracovních úrazů (* včetně úrazů nepodléhajících statistickému zjišťování PN prováděného ČSÚ) došlo u skupin zdrojů úrazu III, VII a IX a to zásadním poklesem v podskupinách: Zvláštní stroje zemědělské, Látky hořlavé, vznětlivé, explozivní plyny a oheň a Elektřina vysokého napětí.

Vývoj pracovní úrazovosti v odvětvích

Pracovní úrazy s pracovní neschopností zaznamenaly nárůst četnosti v odvětví Doprava, skladování a spoje. Pokles četnosti byl zaznamenán v odvětví Zemědělství, lesní hospodářství a ve Stavebnictví. Odvětví vykazující četnost smrtelných pracovních úrazů výrazně vyšší než činí republikový průměr jsou: Dobývání nerostných surovin, Stavebnictví, Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, Zemědělství, lesní hospodářství a Doprava, skladování a spoje. Značný pokles četnosti smrtelných pracovních úrazů vykazují odvětví Dobývání nerostných surovin a Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, naopak četnost vzrostla ve Zpracovatelském průmyslu. Na poklesu počtu smrtelných pracovních úrazů se podílí zejména odvětví Dobývání nerostných surovin (o 12 případů); pokles v ostatních odvětvích dohromady činí zbylých 11 případů a nelze v současné době hovořit o nějakém trendu.

Trvalý nárůst průměrné doby pracovní neschopnosti není způsoben nárůstem závažnosti pracovních úrazů. Obdobný trend nárůstu průměrné doby trvání pracovní neschopnosti provází v České republice i vývoj pracovní neschopnosti v důsledku nemocí a mimopracovních úrazů. Zatímco počet nových případů pracovní neschopnosti v důsledku úrazů a nemocí za posledních deset let postupně klesl o více než 20 %, průměrná doba pracovní neschopnosti od roku 1996 vzrostla ve všech oblastech souhrnně o 7 dní na hodnotu 32,8 dne. Pracovní úrazy přitom zaznamenaly v období 1996 až 2005 nárůst tohoto ukazatele o 7,7 dne na průměrnou hodnotu 45,13 dne a nemoci o 6,8 dne na průměrnou hodnotu 31,9 dne. Příčinou tohoto obecného trendu není vzrůst pracovních rizik nebo zhoršování zdravotního stavu obyvatelstva, ale především systém organizace zdravotní péče a nemotivující nastavení systému nemocenského pojištění.

Graf - Pracovní úrazy, Česká republika

Ing. Petr Mrkvička, VÚBP

Zdroje pracovních úrazů v roce 2005

Nejvýznamnější skupiny zdrojů pracovních úrazů:

	smrtelných	s PN nad 3 dny
Sk. I. Dopravní prostředky	42,6 %	4,5 %
Sk. V. Materiál, břemena, předměty	17,2 %	38,6 %
Sk. IV. Pracovní, cestovní dopravní prostory jako zdroje pádů osob	18,3 %	28,4

kód	Smrtelné pracovní úrazy ve skupinách zdrojů úrazu evidované SÚIP *)	2004	2005	rozdíl
I.	Dopravní prostředky	69	72	3
II.	Zdvihadla a dopravníky, zvedací a dopravní pomůcky	5	7	2
III.	Stroje (hnací, pomocné, obráběcí a pracovní)	10	6	-4
IV.	Pracovní, případně cestovní dopravní prostory jako zdroje pádů osob	33	31	-2
V.	Materiál, břemena, předměty	22	29	7
VII.	Průmyslové škodliviny, horké látky a předměty, oheň a výbušniny	13	9	-4
VIII.	Kotle, nádoby a vedení (potrubí) pod tlakem	1	-	-1
IX.	Elektřina	9	5	-4
X.	Lidé, zvířata a přírodní živly	8	6	-2
XI.	Jiné zdroje	3	4	1
	Česká republika	173	169	-4

BOZP – přínos pro všechny aneb Co byste měli vědět o bezpečném a zdravém pracovišti

Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci pořádá sérii seminářů zaměřených na problematiku BOZP. Uskuteční se 19. září v Praze, 17. října v Brně a 7. listopadu v Ostravě. Brněnský seminář bude zaměřen na oblast stavebnictví, v Ostravě budou tématem malé a střední podniky. Semináře v ČR jsou součástí kampaně „Iniciativa za zdravé pracoviště“, která v současnosti probíhá ve dvanácti zemích EU. Podrobné informace a přihlášky naleznete na <http://osha.mpsv.cz>